

Lorinti'a Redactorului :
si
Cancelari'a Redactiunii :
e in
Stat's Morarilor Nr. 13.

Articolele nefrancate nu se voru
mai de la corespondență regulară ai „Federatiunii“
articolii transmis și nepublicați se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literarui, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demanet'i.

Pretiul de Prenumeratii :
Pre trei lune 4 fl. v. a.
Pre siese lune 7 fl. 50 cr
Pre anulu intregu 15 fl.

Pentru Romania :
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni :
10 cr. de linia, si 80 cr. taps'a timbrale pentru fisele care publicatiunea separat. In Locul deschis
20 cr. de linia
Unu exemplar costă 10 cr.

framidele dualistice, un'a in Pest'a, alt'a in Vien'a.

VI.

Ce ati dobandit u cu acea procedura, că tota poterea politica a statului ati asiediat-o in mani *prinține*, in locu sê o fiti imprastiatu mani in mai multe si poterose. Aceea ati castigatu, că guvernul magiaru e maltratatu, contradis, supravighiatu, controlat numai de poporul magiaru politicu si suveranu si de privilegiati. Guvernul au devenit sclavul acestui conglomeratu politici magiaru, guvernul e impedecat in mergerea sa in totu momentulu de suverenitatea magiara conglomerata, pana candu acestu conglomeratu nu e impedecat de nimine in mergerea lui despotica. Asìa acésta comasatiune de personalitati magiare si alte personalitati efemere e iranulu nostru, alu romaniloru, si molestulu infestatoru alu guvernului! Altumintrelea ar' stà treb'a, candu poterca nelimitata a poporului magiaru si a privilegiatilor aru fi limitata si inferata si de poterea romaniloru, atunci si poterea guvernului ar' cresce. D'in contra poterea guvernului se rasipesce in desertu spre asuprirea romaniloru, si spre molecomirea de-serta si nepotintiosa fatia cu asià poternice personalitatii suverane esaltate si asiediate in poterea statului. Sê ilustrâmu acestu adeveru cu unu exemplu : Sê supunemu, că in Transilvani'a siepte sute de mii partecipeza in poterea statului, in acestu casu suverenitatea magiara stâ fatia cu unu individu de individi, ca si siepte-sute-de mii de individi, fatia cu unu. Va sê dica fie-care individu are a siepte-a sute-de mia parte d'in suverenitatea magiara.

Sê supunemu inse, că si romanii cu unu milionu si trei sute-de mii partecipeza in poterea statului, atunci aru partecipă in poterea statului doue milioane de individi; in acestu casu suverenitatea natiunala magiara-secuia, sasesca-romana-armeno-jidanesca, ar' stâ fatia cu unu individu, ca si doue milioane de individi, fatia cu unul. Va sê dica, fie-care individu are a dou'a miliona parte d'in suverenitatea natiunala magiara-secuia, sasesca-romana, armeno-jidanesca. Se vede asià-dara, că in antêiul casu influinti'a unui individu in suverenitatea natiunala, cu unu milionu si trei sute de mii de pârti se maresce pana, candu in alu doilea casu, influinti'a unui individu in suverenitatea natiunala, cu unu milionu si trei sute de mii de pârti se micsoreaza. Se vede, că suverenitatea natiunala generala cresce, raportul influintei unui individu câtرا suverenitate se reduce la a dou'a miliona parte, libertatea cea extravaganta politica desfrenata a magiariloru, secuiloru, sasiloru, si privilegiatilor se diminuesce, si noi romanii inca dobendim o libertate politica. Poterea guvernului inca cresce in acea mersu, in care influinti'a unui individu se micsoreaza in raportu. Totulu crescatoriu inse se face cu natiunea romana.

Ce e dreptu, in acestu exemplu suntu cuprinse si femeiele cu copili si alte personalitati, cari, prin nascere, si avutie immense formeza o parte separata in statu, inse aceste persone lasandu-se afara nu con-turba neci de cumu proportiunea amintita. O asià partecipare comună a toturor in poterea statului e d'unu avantagiu immensu pentru tote poporele. Mai antâi libertatea politica si drepturile politice suntu accesibile toturor, egalitatea politica devine faptă, era nu ilusoria, team'a, că dora drepturile politice cuvenite unui poporu voru fi usurpate de altu poporu, dispare radicalminte. Interesele materiale si spirituale, venitoriu fie-carui poporu va trebui sê porte si sê sufere egalminte asprimea si imperarea legilor, pana candu noi romanii acum suportâmu si suferim nu nu-

mai asprimea si imperati'a legilor esecutate de magari si sasi, dara suferim si insultele si capriciurile loru esecutate afara de legi: precum demustréza in templamintele de la Brancu. Sasulu e suveranu, romanulu e in raportul politici si suveranu datu in afara de legi! acésta e caus'a insolentiei sasesci! Sasulu are tota libertatea politica, deci sasulu consuma si libertatea politica cuventia romanului. Noi romanii de exemplu d'in supusii suveranitatii natiunale magiaro-secuia-sasesci, si ai privilegiatilor, vomu deveni cu totii supusii suveranitatii natiunale magiaro-secuia-sasesca-romane. A ministratiunea politica si juditiaria va deveni solida, morală si sigura, că-ci incetandu causele, voru in cete si efectele. Incetandu suveranitatea exclusiva magiaro-secuia-sasesca si introducendu-se si suveranitatea romana, inceta si privilegiile, immunitatile, ambitiunile istorice; voru incetâ despriuiri, calumniele, insultele; libertatea politica a magiariloru sasiloru si secuiloru va fi restrinsa, impedecata, in-frenata prin libertatea politica si a romaniloru. Introducendu-ne romanii ea membri ai suveranitatii nostre natiunale, va trebui ca legile civile, politice, criminale, financiare, montane, sê devina esecutate si prin membrul respectabili ai corpului nostru suveranu. Acésta e adeverat'a impartesire in poterea statului, ea nu e altu-ceva de cătu o controla severa; actiunile fie-carui poporu suntu controlate prin actiunile celui al-altu poporu, ele impedeca ca unu poporu sê nu devina despota preste celu-alaltu poporu. Autoritatea nu e numai a unui poporu, nu e unu monopolu numai pentru unu poporu, ci auctoritatea e rangulu, e scutul toturor poporelor. Fie-care poporu devine independinte de celu-alaltu poporu, inse tote poporele devinu dependinte de suveranitate natiunale generale. Acésta controla e o garantie pentru fie-care poporu, că-ci mergerea cea periculosă a unui poporu câtرا prepastia, anarchia, despotismu si asuprire, e impedecata si suspendata prin atitudinea cea ne sguduita a celui alaltu poporu.

Că-ci ce e constitutiunea: e acea garantie, că titlurile, drepturile, ratiunamentul, libertatea, voint'a, interesele, sunt asiediate in manile fie-carui poporu, aceste suntu prefacute in lege si petrecute in constitutiune, rotarea guvernului (intielege amendoue opere) se calca si de pitorele fie-cărui poporu. Asìa nesunti'a altui poporu ambitiosu de a infeudă, de a incatenă venitoriu, de a usurâ suverenitatea, face-re si esecutarea legilor, ratiunamentul, voint'a, libertatea celuialaltu poporu, e pentru totu de-un'a nimicita. Fie-care poporu e personificat in consti-tutiune. Fie-care poporu asemene se misca in consti-tutiune. In fruntea fla-cărui poporu stâ constitutiunale monarculu, asià devinu si vointele si ratiunamentele fie-carui poporu esecutate de monarculu. Maiestatea unui poporu nu e mai buna de cătu maiestatea celuialaltu poporu; nu va avè neci unu poporu frica de a vatema maiestatea altui poporu, pentru că incetandu rangurile si prestigiurile pentru unu poporu, si devenindu aceste titluri comune pentru tote poporele, inceta si causele inganfarii unui poporu si umilitici celuialaltu poporu. Armele cele moderne, adeca: tribuna, discusiunile publice, electiunele libere, libertatea prescri, libertatea individuala, juriulu, pecari, spiritul seculului presinte le-au inventat si le-au asiediatu in manile fie-carui poporu civilisatu, ca cu ajutoriulu loru sê se pota apera in contr'a incercârilor despoticice amenintiande d'in partea unui guvern despota, ori cutârui poporu despota si tiranu, voru deveni proprietatile romaniloru, si ale altor popore asuprite, aceste arme morale voru deveni drepturi publice si pentru noi romanii.

Ori ce lege facuta in favorulu unui poporu asupritu, devine morta, séu esecutata in intielesulu intorsu, in contr'a poporului asupritu, daca acelu poporu nu face o parte integrante d'in ace'a ce se numesce inim'a constitutiunei, daca nu partecipeza elu insu-si in esecutarea acelei legi, adusa in favorulu sêu, daca armele morale moderne lui i suntu lipsite, ca cu ajutoriulu loru sê reclameze, sê faca atentu pe guvern in manutienerea si esecutarea legilor aduse, daca elu nu e nimicu in ace'a, ce se dice poterea statului. Magiarismulu are totu, gur'a lui cea inghititora e deschisa, i e permis u vomâ tote minciunile si suspiciunile in contr'a romaniloru, tote aceste le face in poterea constitutiunei si in sensulu legilor existente. Romanismulu are nimicu, gur'a lui e inchisa, tacerea cea mai rusinatoare e lui impusa, trebuie sê sufere tote atacurile aieptate in contr'a lui. Spuneti-mi, nu e acésta manier'a de a guverna prin unu singuru poporu istoricu, (alte popore pretinse neistorice), o anarchia asiedata in vîrfulu piramidei.

Dieu! e anarchia acea guvernare, candu unu poporu are facultatea de a face totu, si celalaltu poporu nare facultatea de a potè resiste abusurilor patrate de poporul dominant in sensulu constitutiunei. Cui e respunditorul poporului dominant de administratiunea lui politica si judetiara, de abusurile lui comise in contr'a celuialaltu poporu desarmat, redus la o nepotintia politica si civila, datu in afara de lege, scosu in afara de barierele constitutiunei! Nimerui! Unde pote interpelà poporul asupritu pe poporul dominitoru in contr'a asuprîilor si nedreptatîrilor comise de celu d'in urma in contr'a celui d'in antêiu! Nicairi! Aru dice cine-va, că poporul dominitoru, pentru faptele sale e respunditorul ministeriului respunditoru; ce chimera absurda! Da nu vedi tu, că acestu ministeriu e esitu d'in majoritatea poporului dominitoru! nu vedi tu, că voint'a, voluntatea, ratiunamentul poporului dominitoru suntu introduse in ministeriul respunditoru, si că acestu ministeriu e silitu, sê guverneze in sensulu poporului dominant. — Numai poporul, dominant e menit de a discută, a controlă actele guvernului, a-i dà votu de blamu in casulu, candu conduit'a ministeriului n' aru fi conforma cugetărilor, intentiunilor si planurilor poporului dominitoru; asià dara corpulu poporului asupritu e deschis, e espusu toturor sagetelor vibratore si d'in partea ministeriului respunditoru si d'in partea poporului dominitoru.

A interpelà pe poporul dominant pentru indignitatile facute de elu, insemeza a comite o crima de lesa maiestate a suveranitatii magiaro-natiunale, pentru că suveranitatea romano-natiunala d'impreuna cu voluntatea si ratiunamentul ei, suntu date in afara de legi. Intielegeti odata! natiunea romana cu limb'a sa e data in afara de lege, deci ori ce tipetu, ori ce reclamare in favorea acestor embleme natiunale e o revolta, e unu daco-romanismu demiu de sugrumare, si de o pedepsire teribila. Suveranitatea magiaro-natiunala nu poate stâ langa suveranitatea romano-natiunala. Da apoi unde se le interpelez! pote pe strate, a lu interpelà pe strate numai cu vorb'a frumosa, si cu curtenire! si atunci inca amu fi acusati de crim'a defectului de respectu cuvenit, pentru domnitorii nostri! amu fi maturati d'inaintea loru, ca si gunoiulu d'inaintea picioarelor loru. Alu interpelà pe soiulu domnitoru in modulu sasiloru d'in Brancu? atunci ai fi aruncat in fundulu temniților si ingreunat cu centenarie de feru, ai fi acusati de crim'a rebeliunii, si tote foile publice aru ragni de a lungulu si latulu Europei de anarchia si nesupunerea romaniloru, de nerespectarea legilor de romani; mesurele cele mai tiranice si te-

ribile să aru introduce spre apesarea pretinsului popor u rebeliunatu. A lu interpelă in adunările comiteturilor? Si atunci încă n'ai folosi nimic! ai fi espusu numai urletelor privilegiate, risului si despretiurii generale a claselor privilegiate; person'a celui cutediatoriu ar' fi aruncata toturoru persecutării si ca o bestia turbata, persecutata in totu sensulu, crucisii si curmedisiu, refugiu de ocrotire n'ai gasi neci la ai Tei. Si pentru ce? pentru că suveranitatea politico-natiunala-romana, e data in afara de legi, unu tîpetu alu acestei ignorâri nu se judeca dupa legi: elu devine numai sufocat si sugrumat in nascerea lui.

Suveranitatea politico-natiunala romana e unu medulariu periculosu pentru corpulu soiului magiaru suveranu, si ca o periculositate permaninte si via, devine totu-d'aun'a taiata de căte-ori si radica capulu, ca nu cumu-va corpulu celu nobilu alu soiului magiaru sê se molipsesca, intogma ca si unu medulariu alu corpului omenescu devenit periculosu si necurabilu pentru restulu trupului, trebuie taiatu de trupina!

Oh ce situatiune trista si fatala in seclulu lumenelor, ca si cea a natiunei romane! — Noi suntemu mitrailati de la ochi si de soiulu domnitoriu si de guvernulu acestui soiu. Intre barierele constitutiunali nu ne potem ascunde de loviturele duple, portate directu in trupulu nostru! Eleminete guvernării pentru noi suntu censur'a, arbitriulu, insielatiunea, violint'a; nu potem trage la respundere neci pre unulu. Cumu sê-si pota sclavulu cască gur'a in contr'a domnitorului? Barbatii cei mai destinsi si demni, cei mai inaintati in ante-posturile luptelor natiunali suntu trasi la judecata, si pentru-ce! pentru că ei neincetatu propunu reconciliarea soiului domnitoriu cu natiunea-romana! voru sê devina judecati de unu foru nenaturalu: pentru că forulu competente si naturalu este forulu esfu d'in sinulu natiunei romane, este juriulu romanu, séu celu putinu juriulu compusu si d'in romani si d'in magiari. Numai suveranitatea romana cu cea magiara e in dreptatîta de a judecă despre controversele escate intre pres'a publica si guvern. Inse ce chimera e de a dice asî ce-va! candu suveranitatea romana e data in afara de legi, si preste ea domnesce arbitriulu si violint'a suveranității magiare. Ce judecata va sê fia un'a ca acc'a, esfu d'in pasiunile si interitatele unui soiu domnitoriu necontrolat, ne

impedecatu de nimene in explosiunea sensatiunilor acerbate si orbite, ace'a judecata va sê fia judecat'a despotismului bachianu!

Despotismu netiermuritu d'o parte, libertate netiermurita de ce'alalta parte! Eca elemintele soiului domnitoriu; daca considerâmu acea giurstare favorita a soiului domnitoriu, cumu elu adeca s'au ingrigit a se baricadă, a se ingradini intre barierele constitutiunei, contr'a poterii navalitorie d'in virvulu piramidei, daca contemplâmu de alta parte pozitunile nostre in constitutiune tote deschise, neintarite, espuse navalirilor arbitriului curgatoriu si de la soiulu domnitoriu si de la guvernulu acestui soiu, atunci avemu destule cause valide, de a ne revoltă totu sentimentulu caldu si recit. Mai antîiu vedemu pre acestu soiu domnitoriu formandu o camera cu o voluntate absolutu preponderanta, vedemu unu guvern esfu d'in majoritatea, adeca voluntatea acestei camere, vedemu cumu suveranitatea e asiediata in manile acestui soiu, adeca acestu ministeriu e obligat a se presentă inaintea camerei, a discută actele si faptele sale in audiulu toturor, a legitimă tote lucrările sale in raportulu esecutivu, a suferi greutatea toturor interpelârilor vibrante din tote unguile camerei a fi espusu blamului, adeca votului de neincredere, si a devenit in intentatiunea de a se retrage de pre bancele ministeriali, a face locu altorui membri éra-si esfi d'in majoritatea camerei. Acăstă e bariera teribila a suveranității soiului domnitoriu in lăintru camerei. Daca mai incolo contemplâmu barier'a nesguduita in afara de camera, atunci ne intalnim cu tota press'a cotidiana a soiului demnităriu, discutandu actele poterii asiediate in virvulu piramidei, elatinandu-se de poterea acestor discusiuni pasiunate d'in candu in candu poterea in virvulu piramidei! daca contemplâmu armele morali si materiali a le soiului domnitoriu, adeca tribun'a radicata in cluburi, discusiunile libere, electiunile libere dupa placu si cu influența decideria, libertatea pressei, libertatea individuală, juriulu, acestu senatul unde acușările ministeriului in contr'a pressei se decidu! armat'a infientianda a honvedilor! poterea esecutiva, asiediata in manile soiului magiaru, apoi numai atunci vedemu nulitatea nostra in constitutiune, deschilinirea frapanta intre soiulu domnitoriu si alte neamuri aservite, progresulu revolutiunei d'in anulu 1848 in raportulu libertății politice facia cu noi romani, si, in fine, sabia discretiunii si arbitriului soiu-

lui domnitoriu, suspendata a supr'a capului nostru romanu, si cumă suveranitatea nostra romana e data in a fara de legi!

(Va urmă).

Dietă Ungariei.

Siedintia casei reprezentantilor d'in 31 iuliu la 10 ore a.m.

Presedinte: Szentiványi; notariu: László Horváth. Din partea regimulu: Andrássy, Eötvös, Horváth, Lónyay, Gorove.

Dupa autenticarea protocolului, presedintele prezinta scrisorile incuse.

Bar. Paulu Luszénszky presinta una petitiune subscrisa de mai multi industriasi d'in Csovi'a, pentru desvoltarea industriei. Se strapune la comisiunea petitiunaria.

Svetozár Miletics adresă ministrului justitiei urmatoră interpellatiune:

„Intemplat-s'a ore prin demandarea si sciind ministrului justitiei, că in Petruvaradinu s'a denegat lui Vladimir Ioannovicu, colaboratore alu diurnalului „Zastava“, de a esfi, sub supraveghierea legală la aeru liberu, si cum că nu i-a concsesu, neci pre langa padia, de a potè conveni cu famili'a sa?

Daca s'a intemplat cu sciind'ia si prin demandarea lui, cum se va justifica? d'in contra, daca nu are dnulu ministru intentiunea de a lăua ce-va menire, ca sê i-sé concedă de a potè conveni celu putin cu consangenii săi, precum si de a potè esfi la aeru liberu si curatul?“

Se strapune la ministeriul justitiei.

Ordinea dñe: Continuarea discussiunei generală a supr'a projectului de lege relativ la aperarea ticeri.

Colom. Tisza: Nu e indestulit, in multe privinție, cu proiectul de lege de sub cestiu, insen partinsec proiectulu de decisiune a lui Madarász si consoci. Proiectulu se poate emenda in camera, nu e ratinabile a-lu respinge cu totulu. Elu aprobă doue mominte d'in acestu proiect, adeca: armata generale si infinitarea „honvéd“-ismului. Elu scădă că scopulu statelor europene nu este de a fi totu-de-una armate in mesur'a cea mai mare, ci ca armatele sê se reduca la unu numeru câtul de mihiu, si ca servitulu militare sê fia una cariera, că ori-care alt'a. Inse acestu venitoriu mai fericit, si mai frumosu este inca de departe; pâna ce alte stări se inarmeză neincetatu, unu statu unicu nu poate se abata, fără de pericolitarca existintie sale, de la procederea altorui state. Elu primește, prin urmare, armarea generale si infinitarea „honvéd“-ismului, ca una institutiune democratică, d'in cauza, că d'in „honvéd“-ismulu combinat cu armarea generale va rezulta poterea cea mai mare cu

1 scola macedono-romana cu 30 scolari,
3 scole de comerciu cu 155 scolari,
5 scole secundare de fete cu 425 eleve,
3 scole normali de invetitori cu 170,
2 scole superioare (universități) cu 186 studenti,
2 scole de artile frumose cu 79 scolari,
2 scole de musica cu 161 scolari,

„Inventiatură elementara fiindu cea mai necesaria pentru luminarea poporului, guvernulu Marii Tale a luat acestu ramu in speciale consideratiune, si a creatu deja, in anulu espirat, unu numeru de 250 scole comunali de modelu, si dupa ce a facutu apelu la toti acei ce se sentu chiamati la acăstă sarcina, si pentru cuvenit'a loru formare la aplicarea investiturei, a invitatu unu numeru d'in cei mai buni profesori la Bucuresci, Berladu si Craiov'a, a face cursuri practice cu acești candidati si-i trece prin unu esaminu de aptitudine. Dnii profesori au primitu cu multumire acăstă sarcina gratuita si au implinit-o cu lauda. In urmarea acestor a-sau înzestratru aproape 200 scole rurale cu invetitori mai buni, punendu-li-se in datorirea de a se supune la noue esamine, candu voru aspira la urcarea salarialui loru.

„Cu tote acestea, Mari'a Ta, vediendu, că lips'a de invetitori bine preparati este cu multu mai mare, si că trebuie invenit'a de a respandi instructiunea peste totu tier'a este urginte, ai binevoit u la lău initiativ'a pentru crearea unei scole normale de invetitori in Bucuresci, cu propriile I. V. sacrificie. Acăstă creație, adeverat seminariu de invetitori functiunea acum de siepte luni cu celu mai bunu succesu, si ne promite resultatele cele mai satisfacatorie.

„Sperăm, că veniturile anilor viitor voru permite guvernului de a fondă aseminea institute si la Craiov'a si la Berladu si cu modulu acesta voru înzestră scolele comunali pre tutindeni cu omeni bine educati si bine formati.

„Pentru cultur'a secolului femeiescu s'au inmultit anulu acesta scolele primarie de fete, si s'au pusu fundamente la scolele secundare prin districte. — Institutiile centrali d'in Iasi, Bucuresci si Craiov'a dau bune institutrice pentru scolele primare de fete, si credu, că nu ne inselâmu, sperandu, că in scurtu timpu vomu vedea tier'a dotata cu persone capabili de a respandi peste totu instructiunea intre secolul femeiescu, si prin cultur'a femeii a exercită o influența salutară asupr'a educatiunii tinerimei, si prin urmare, a generatiuniei viitorie.

„Pentru formarea de profesori gimnasiali s'a destinat ca arene de exercitiu practicu, două gimnasie in cele doue capitale ale Romaniei: gimnasiulu lui Stefan celu-Mare, la Iasi, si gimnasiulu lui Mihailu celu Valint la Bucuresci. Studenții, cari si-au terminat studiile la facultățile de litere si de științe, si se destina profesurei, voru astă cea mai buna ocazie de a se perfectiuna in aceste doue institute, deschise practicii loru. Deja unu numeru d'intre dinsii promită demni apostoli ai luminilor pentru viitoru.

„Introducerea concursurilor in tre scolarii diverselor gimnasie, preveduta prin legea asupra instructiunii publice, si pusa in lucrare in anulu scolasticu espirat, produce emulatiunea cea mai binefacatoria intre scolari. Primele decernute celoru ce s'au destinsu in anulu trecutu, fiindu acumu parte se voru distribui cu ocaziunea acestei solemnități, si voru servi de o noua incuragiare tinerimei studiose pe viitoru. Mesur'a acestor concursuri s'a intinsu in anulu curentu si la Iasi, si cu incetulu se va intinde in tote urbele, unde functiunea mai multe gimnasie.

In privint'a cărtilor scolastice, s'a facutu unu buon progresu in anulu acesta, si au esfu la lumina mai multe opere, cari au dobendit aprobarea autoritatii superioare, si cari nu voru lipsi a facilită tinerimei progresulu la invetitura. Dara un'a d'intre cele mai mari lacune, si care nu se poate inplinit fără sume considerabili, s'a inplinit prin munificenția Mariei Tale, care ai binevoit u a dotă scolele romane cu colectiuni de charte geografice. Atlantele romanesco, tiparit cu spesele Mariei Tale pentru usul scolelor nostre, reversa, o lumina noua peste studiulu geografiei, usiureaza si vivifica cunoștința lumiei. Suntemu convinsi, Prè Inaltiate Domne, că gratitudinea profesorilor si a scolarilor, desceptata prin atât de binefaceri, se va adaoga prin acestu nuou sensu de parintiesca solicitudine, si va remană porurea viua in amile loru.

„Acestea suntu, Prè Inaltiate Domne, rezultatele dobandite si mesurele luate pentru ameliorarea instructiunii, in cursu anului acestui-a; dara sperantiele noastre ale toturor suntu in viitoru. Suntemu convinsi, că guvernulu celu lumnatul alu Mariei Tale, care cunoște neajunsurile si trebuințele noastre, voiesce cu energia prosperitatea tieri, va scăda inaltie si instructiunea publica la culmea, ce trebuie să o stinga. Barbatii chiamati a conlucră la acăsta frumosa opera, nu

F O I S E O R A .

Discursu rostitu de d. A. T. Laurianu cu ocazia imparătirei premierului la tote scolele d'in Bucuresci.

Prè Inaltiate Domne.

„Instructiunea publica, destinata a respondi luminele peste tote clasele societății, si desceptandu spiritul omului, a-i nobili anim'a, insufandu-i principie de morală, de adeverata iubire de omeni si de Creatoarele toturor, si cu ajutorul acestor a lu-conduce la adeverat'a fericire, — a fostu d'in fatalitate lungu tempu impedeccata in tierele romane de a produce fructele sale cele salutarie, si numai de căte-va decesie a potut sê-si reserve luminele sale binefacatorie peste totu poporul acestor tieri. Sincerii fi ai patriei, petrunsi de sentimentul binelui publicu, n'au lipsit u contribu cu cuventul si cu fapt'a la desceptarea intre poporul romanu, la infinitarea de scole de diverse grade, si la propagarea cunoștințelor folositorie intre tinerime. Noi recunoscem cu multumire, tote silintile demne de laudă ale predecesorilor nostri. Inse, totu-d'o-data ne simțim detori a marturis, că pedele findu multe si tempulu scurtu, scopulu a potutu numai in parte a se ajunge. Noi scim, că pe langa ceea ce s'a facutu deja in România pentru instructiunea publica, mai este inca forte multu de dorit. Si de aceea, de parte de a cugetă de a face unu elogiu scolelor nostre, cari se află inca in periodulu nascerei, voim numai a reține pe scurtu ceea ce este, si a trage luarea aminte a publicului, asupr'a propunerilor facute pentru ameliorarea si intinderea instructiunii in tiera.

„Actualmente functiunea in România:

2400 scole rurale cu 68,450 copii,
2 scole reali cu 39 scolari,
109 scole urbane de baeti cu 63,527 scolari,
96 scole urbane de fete cu 4921 scolari,
11 gimnasie cu 825 scolari,
5 licee cu 1170 scolari,
8 seminarie cu 1136 scolari,
1 scola militară, cu 80 elevi,
1 scola de medicina cu 156 elevi,
3 scole de agronomia cu 108 scolari,
1 scola de machine agricole d'in Iasi cu 30 scolari,

ele mai mice spese. Elu specifica mai multe defecte ale acestui proiect; in fine lu primesce ca base a desbaterei speciali.

Vilelmu Tóth, primesce proiectul, fiindu că corespunde presintului și trecutului națiunii magiare.

Pata y, vorbesce contră proiectului; in fine lu respinge cu totul.

Mai vorbira Col. Tóth, Ivánka, Eötvös, Várad y si

Klapka: Ar' dorî una armata independentă magiară, înse ea este astă-di impossibile. Daca acest proiect ar' avea valoare pentru unu tempu nedeterminat, i-ar' respinge primirea. Elu spereza înse, in tempulu de 10 ani alu conveniunei se va forma amicetă mai strinsă intre magiari și austriaci, și armat'a magiara si-va cascigă deplinul său de peptu.

Siedintă d'in 1 augustu a casei deputa-tiloru.

Presedinte: Szentiványi; notariu: Horváth; mi-ntri: Andrássy, Eötvös, Lónyay, Gorove, Wenzelheim.

Se autentica protocolul, se cetescu scisorile murese, se primesce câte-va proiecte de legi statorite prin cas'a magnatiloru, apoi se trece la ordinea dilei, continuarea desbaterei generale despre legea de armata.

La pertratarea de astă-di au luatu parte diece evantatori, intre cari celu d'antâi.

Zichy afia, că legile d'in 1848 au lasatu nedeslegata intrebarea, cum se poate aduce unitatea comunei in consonantia cu nedependintă Ungariei. Intrebarea acăstă a deslegatu-o in parte numai legelătura d'in a. 1867. In institutiunea ministerului comună de resboiu nu vede nici una repăsire, d'in contra acea institutiune areta progresu pre terenul liberismului, că-ci maiestatea sa esereaza drepturile, și competu, prin unu ministeriu responditoriu. Altecum: tres faciunt collegium, asiè dara trebue să trei ministri comuni.

Nyáry dîce, că aru potă aretă prin date statistice daunele materiale, spirituale si morale, ce le cauzează milită atât de numerosă, si cunoște părime pericolul, cu care armat'a amenintă celu mai mare tesauru alu omenimiei, adeca libertatea. De alta parte inse nu-si poate inchide ochii naintea cestuiuniru, ce apară pre orizontul Europei, si pentru aceea povoca națiunea sa la activitate, cu scopu ca acele stătii să se pota deslegă pre calea pacei, era in casu contrariu să se-pota aperă tronulu. Mai departe multimesce ministrului presedinte, că a datu expresiune idcii honvedilor, că-ci numele de honveđiu, e nume de onore. Recunoscă, că armat'a magiara e parte intregitoria a armatei maiestătăi sale, dar nu

se va invoi nici odata, ca armat'a națiunala magiara să se contopesca in cea imperatesca. Maiestatea sa să si-erserzeze drepturile sale pre cale constitutiunala, adeca pre langa contrasemnarea ministrului magiara. Pre picioru de resboiu să se pota pune armat'a numai cu inviorea representantiei tieriei.

Mai vorbira Zsarnay, Makray, I. Várad y, Nagy si

Ghiczy, care deduce d'in pusetiunea geografica a magiariloru, că acești-a sunt chiamati a susține ecuilibriu Europei. Totu omulu e liberu in patri'a magiara, prin urmare e si detoriu a o aperă cu arm'a. In proiectul de fatia asta doue defecte; unul, că legaliunea magiara este d'in sfer'a sa, dispunderi despre una armata imperială; alu doile defectu e, că proiectul de fatia face să inceteze dreptul tieriei, de a votă recruti (contradicteri). D'in Ungaria se scotu 329 mii de recruti, 50—60,000 militari, florea tenerimei, contingentul anualu de rezervisti, si se dau coronei spre dispusetiune fără nici una controla constitutiunala. Ghiczy primesce totu ce e bunu in acestu proiectu si respinge totu, ce e neconstitutiunalu.

Ministrul Andreassy, atiusu prin argumintele lui Ghiczy, se incerca a-i replică intr'o cuventare mai lungă, care altecum nu contiene nimic nou.

Br. Simon y i primesce proiectul ca baza pentru desbaterea specială, cu care ocasiune doresce, să se amendeze defektele acestui proiectu.

Siedintă se inchiaia, desbaterea se va continua mană.

Năsăudu, in 22. iuliu 1868.

Scirea, că urdătorii pronunciamentului facutu in Blasius la 15 maiu a. c., suntu trasi in cercetare criminale, a implutu animile locuitorilor d'in districtul Năsăudului de cea mai adanca dorere.

E fără indoieala prudentia a tacă la tempulu său; inse potu veni momente, in cari tacerea ar' fi crima.

Amu observatul de mai multu tempu facia cu cau'a comuna a națiunalitatei o portare rezervată, — amu urmatu a tacă chiar si facia cu imputările, ce ni-se facura ca unor "fi rataci"; amu tacutu inse — nu că dora ne-amu fi uitatu de detorintele nostre cătra mam'a comuna, ci antâi si mai antâi pentru indatinata-ne loialitate cătra pră bunulu nostru Monarcu, carele nu potă lăpăda de la sene nici odata pre o națiune credintiosa, precum e cea romana, apoi pentru că am credintu, că apromisiunile serbatorești, ce ni-le facura fratii magiari, de repetate ori, au purcesu d'in anima curata, că cercările de 20 ani i voru fi invetiatu, ce insemeaza suferintele de secoli, si — considerandu situatiunea faptica — se voru fi convinsu, că aliatul loru natural e singurul numai națiunea romana.

„Acesti populi d'in cau'a nesocotintie si ce avura pentru acăstă jumetate a omenirei, cadiu unul după altul, si chiaru un'a d'in causele principali ale caderei republicei si decadentici imperiului romanu, fu certamente esclusiunea, facuta in toto privintele acestui secșu, a carui cooperatiune este atât de importantă familiei si prin urmare națiunei.

„Gratia influenției binefacatorie ce creștinismulu avu in emanciparea femeii, civilizația modernă, alu carei spiritu nu respiră de cătu libertate si egalitate pentru omenire, redică pe femeia la locul ce-i era aretat de Provedintia si pe care egoismulu omului lu-refusase multu timp. Lumea nouă, care simți mai de timpuriu necesitatea egalităței ce căta se osiste intre aceste doue secse, admise pe femeia in tote drepturile ce-i se cuvenă, si astă-di vedem pe femeia participându cu sucesu in arte, sciinție si la totu ce contribue la progresul societății.

„Către aceste progrese ale civilizației moderne, jun'a noastră România, Pră Inaltitate Domne, suptu auspicile Altetiei Voastre, merge cu pasi gigantici către tînt'a, ce Provedintia i-a insemnat'o, prin cultur'a sciințelor, artelor si a totu ce tinde la civilizație. Pe langa merele aventu ce se dă instructiunii in genere, spre completarea operei, avemu convictiunea, că se va face, ca instructiunea si educatiunea femeii să nu renane mai in urmă; că-ci ea este prim'a educatorie a omului, ca i inspiră primele sentimente, conduce primii săi pasi in societate, si exercita o influență, care se simte in tota viet'a omului. — Toti popullii civilisați au recunoscutu acăstă mare necesitate, si d'in tote partile nu se audă, de cătu unu singuru strigătu: să se dea femeii educatiune si instructiune, ca si ea să potă, la rendulu său, a fi in stare să dea patriei cetățieni buni si virtuosi.

„Avemu convictiune, Pră Inaltitate Domne, că după viul interesu ce Altet'a Vostra, portati instructiunii, acesta dorința generală se va realiza pentru România.

„Voi jude copile, menite a deveni sotie si mame, nu uitati unu singuru momentu, că sacr'a vostra misiune nu o veti potă împlini cu succesu, de cătu luminandu-ve spiritulu si inlătiandu-ve anim'a prin educatiune si instructiune. — Căte d'in voi v'ati distinsu la studiu in acestu anu scolariu, veniti de primii d'in manele augustului nostru Domnitoriu, recompensa meritului vostru, silindu-ve a merită totu-d'auna acăsta onore.

Asta-di inse, candu la acceptările noastre pline de incredere, se respunde cu procese judecătoresci in contră toturor acelor, cari si-esprimara in modu eu totulu nevinovat convingerile națiunali, se respunde d'in partea unui regim constituțional, — in unu statu constituțional, — astă-di tacerea trebuie să se curme, ca să nu se esplice de consumăre, si pentru acea venim spre a declară in facă lumei, că pronunciamentul facutu la Blasius in 15 maiu a. c. e credeu politicu si in districtul Năsăudului.

Mai multi.

D'in Transilvani'a. Comitatulu Solnoculu interioru.

Esposessiunarea a loru 15 familie romane, ca Curialisti, — unu dualistu, ca nanasiu alu unui priu de cane — de romanu? repunere curialistiloru, dreptatea, si memor'a lui Wolfgangu candva

Weér!

In 4 iuniu an. cur. s'au infacișatu possessorulu Nicolau Berzenzei in Cristoltiulu mare cu 12 oameni straini, inarmați cu furci de feru, si cu securi, asemenea s'au infacișatu ex officio judele procesualu alu cercului Surducu cu plaiasi d'in alte sate, spre espoșessiunarea a loru 15 familii romane, care după conscriptiunea d'in 1819/20, parte ca coloni, parte ca inquilini au posiedutu de la antecessorii loru d'in temporile cele mai vechi sesiuni colonicale, parte intregi, parte impartite in două — trei. — Acești-a in urma influenței lui Nicolau Berzenzei avute la deregatorii a supr'a unora, fura calificate de curialisti, si ca atari judecati de a plăti restantele cele vechi, si de a inplini robotele curente, acesta sentintia ingrenunatoria au incuiintat-o si cancelari'a aulica a Transilvaniei, cu acelu adăosu, că după ce ei nu si-au insinuatu in terminulu prescrisul, pretensiunile de dreptu la judecătorile urbariale, să fie indreptatati acele a si-le potă realiză pre cale civilă, acestu pasiu d'in urma l'au si facutu curialistii — si platindu ratele restante cu pucina exceptiune, au voitul a inplini si prestatiiile curente pre langa reluitiune banala, dura Berzenzei imbetatul de succesul procedurei sale d'in tempulu provizoriului, s'au incercat, acumă ca dualistu a face unu salto mortale cu deplina incredere in relatiunile familiare, si amicabile ale ilustratită sale d: Comite supremu Carolu de Torma. — Si după ce nu toti curialistii au fostu plecati de a face prestatiiile curente in natura la Monasturu langa Desiu in departare de 7 miluri cu provisiunea propria d'in strătitia, Berzenzei au cerutu de la oficiul Comitatului espoșessiunarea curialistiloru, acesta au si decretat espoșessiunarea ceruta, dura curialistii au recursu in data la esc. reg. Guvernul alu Transilvaniei, in contra decretării acelei-a, si despre acești-a au incunoscintiatu si pre respectivul jude procesualu, impartesindu-i estraetul protocolului de eshibite, in urmă care-i a judele procesualu, la implinirea celor 14 dile de la decretare au facutu intrebare oficioasa la presidiul comitatului, că ce are să facă, in urmă acesă il. Sa d. Comite supremu cu infruntare pentru intrebarea facuta, concernindul jude procesualu i-au ordinat de a executa fara amanare espoșessiunarea — era oficiul Comite supremu sub presidiul d. comite

Traiesca bunulu nostru Domnitoru Carolu I.

„Traiesca România!“

D. ministrul alu instructiunii aduse:

„Mari'a Sa Domnitoriu este petrunsu de simtiemntul manifestat asupra femeii, simtiemntu de o adeverata libertate a neamului omenescu.

„Mari'a Sa, in ingrijirea ce areta pentru invetiamantul publicu si lumin'a poporului romanu, e de o potrivă pentru fii si fiice!“

La plecare, d. ministrul alu cultelor si instructiunii publice adresă M. S. cuvintele următoare:

„Mari'a Ta!“

„Cu diu'a de astă-di s'au incheiatu serbarea distribuirei premielor la scolarii si scolaritie cu sirgintia si buna portare. Copiii si parintii se intorna la casele loru mangaiati, acăsta mangaiare inse, d'in anu in anu, cu verșt'a filor, o așteptăm să fie mai mare, si ea va fi. Va fi atunci, bunilor parinti, candu ingrijirea noastră de tata si mama ya urmă esemplului ce vi se dă de aici, de susu: De aveti o detorie a ve trame copiii la scole, apoi aveti si o alta mai mare, aceea de a-i cerceta cum invetia si cum se porta. Parintiloru, cercetati ve daru copii precum si pră iubitul nostru parinte Domnitoriu iau cercetatu in cursulu anului, pe la mai multe scole d'in tie-ri; parintiloru, asistati la esamenele filor vostru spre a ve incredintia de progresul loru, precum si pră iubitul nostru Domnitoru a asistat, si atunci, colea s'au aiurea impreuna, fii, parintii si Domnitoriu să ne bucurâmu.

„Către voi, acumă tineriloru fice me intornu si dicu: Sufletele voastre sunt pline de multumiri vediendu-ve templete impodobite cu cunune; aceste cunune inse cu apunerea dlelor se vestodiesc; cunun'a cea porurea frumosa a femeii, cu care trebuie să se impodobiti capetele, este portarea cea buna si invetiatur'a. Prin portarea buna si invetiatura ve veti pregăti zestreia cea mai bogată; prin portare buna si invetiatura veti potă resplati doiosele ingrijiri ale nascatorilor vostru: prin portare buna si invetiatura, cu fragedele voastre mani, veti impleti cunun'a nevestedîta, pe care o veti radica si pune, colo susu, pe fruntea Romaniei!“

„Traiesca România!“

„Traiesca pră iubitul nostru Domnitoru Carolu I.“

(Monitorul.)

supremu? au respinsu recursulu — curmandu tota calea, si nemedeile legiuie, cari inca si sub absolutismu au fostu concese, — respingerea recursului s'au intemplatu in 3 iuniu, si in a 4-le iuniu curialistii s'au esposesionat, inse advocatulu acestor'a cu locinti'a in Desiu-loculu pretoriului f'u incueno-sciatit despre respingerea recursului numai in 6 iuniu.

Pretramitiendu aceste, se urmârimu form'a esposesionarii, infatiosindu-se judele procesual la curialistulu d'antâi, cu magistratulu localu si cu plaiasiu cei straini, mai antâi au scosu totu ce au gasit in casa, si dupa ace'a au predatu cas'a si tote realitatile lui Nicolau Berzenczei, acest'a rapitu de bucuria, uitandu de sine in inganfarea sa au strigatu cu furia „acum se vina Manu de la Desiu, se ve apere“ dupa ace'a cu cei 12 omeni condusi de la Bezdedu au desvalitut cas'a, si au prefacut-o intro stare, ca sê nu pota nimene locu in trens'a, — de aicia au mersu pre rendu la ceialalti curialisti, urmandu asemene procedura, — requisitele de case, hainele, bucatele se aruncâu in ultia, barbatii muerile, si pruncii plangeau, si se vaietâu, in câtua d'in tempurile tatarilor nu au mai vediutu, si nu au mai auditui nimene de o repusia ca acest'a, fiind câ in 1848 inca s'au platitut satenii cu vro cîte-va slanine de honvedi, si au remas in pace! petrecendu-se aceste inganfarea si trufi'a lui Berzenczei inca graduatu totu cresced, si sosindu la cas'a lui Ilies Mafteiu, au crediutu, câ au sosit u tempulu, de a face unu capu de opera, si o productiune de cele mai conveniente caracterului asiaticu, deci golindu-se cas'a, beata muiere au scosu unu lèganu cu unu baetielu nevinovatut afara, si judele procesualu au provocatu pre Berzenczei, ca sê se duca la alta casa, ca acolea au gatatu cu esecutiunea, dara Berzenczei infuriatu, intonâ cu voce selbateca: „ba nu! nu ne potem duce, câ au mai remas unu puiu de cane, de romanu in casa, si acel'a inca trebuie scosu afara“ adeca unu baetielu de a gemene, cu celu d'antâi au fostu mai remas inca, neputandu serman'a mama a scote ambii baeti de odata afara! — la aceste cuvinte barbare, pagane, s'au scandalisatu si insu-si judele processualu, si si toti omenii! iata botezulu necurat, se virsitu prin unu dualistu, ca nanasiu bastardu — iata unu romanu d'in fructele dualismului?

Omenii esposesionati suferira cele mai mari daune, câ multe cele s'au furatu. — Semenaturile de malaiu au remas de prada, ne separe, — si 15 familii asiediate sub ceriu liberu, destinate de a luă lumea in capu!

In mediloculu acestei stari desperate se indurâ esclusu reg. Guvern — cu iubire de dreptate, a nimici pasii cei ilegali, si violenti a deregatorilor sub alterni si la 4 septembriani a decretâ cu urgentia repunerea curialistilor, — ce spre bucuria generala au si urmatu prin acel'a-si jude procesualu, — insa cu dorere, câ actulu de repunere acumu au comodisatu 10 dile la d. jude procesualu, pote asta inca au facutu-o d'in inviare presidiala? ca sê aiba Berzenczei tempu, de a potè mediloci impededarea repunerei prin unu recursu desperat.

Caus'a omeniloru au aperatu-o d. advacatu Antoniu Fodoru, si d. Gabriele Manu.

Recursulu celu desperat, — in forma grandiosa — l'au si facutu Berzenczei, si inca dupa cum se vorbesce, ace-l'a e de mai multe colo scrisu desu — in dreptatu la inaltulu

ministeriu, contra sentintiei cei drepte esc. reg. Guvern; — da amu vre a sci dle Berzenczei! descrisul-a in acel'a-si recursu, si botezulu unui puiu de cane de romanu? iaca ved; — asemene motive — crede-ne — aru potè interesâ totu-si si pre inaltulu ministeriu, si alti barbati de statu — si iubitori de istoria patriei, ca sê scia, câ daca oreandu-va in seculu alu 17-lea unu cutare principe alu Transilvaniei au pretinsu de la unu mitropolitul Romanilor, ca sê boteze pro unu puiu de cane, ca romanu de lege orientala? asa botezandu si dta in seculu a 19-lea pre unu romanu de lege gr. unita — in loculu unui puiu de cane; vedi dta ti-ai castigatu merite, de a te face nemuritoriu! si de a potè reesi cu processul curialistilor! — Altcum numai cu dorere profunda avemu de a insemnâ, cum câ sub conducerea Il. Sale d. Carolu de Torma vedem cu curialisti esposesionandu-se in mai multe parti, iara altii subserciu contracte ingruunatorie, incatâ fâra voia alunecâmu de a supune, câ dora pre sub mana, acs'ta o pretinde politic'a mai inalta! seu daca nu? atunci o procedura ca acs'ta aru fi sê se curme cu tota energi'a; fia inse ori si cum, atâtâ se constanteza prin faptu, câ fruptele dualismului pre acestu teronu, inca sunt forte, forte amare pentru poporul romanu, si pentru aparatori cei resoluti ai acestoru cause drepte, dara sperâmu câ barbatii nostri, cu atâtâ mai mare resolutiune se voru luta pentru interesele cele juste, si legale ai poporului!

In urma nu potem a lasa nememoratu cerculariulu ilustratâi sale comitelui supremu d. Carolu de Torma, dto 3 aprilii 1867, indreptatul cîtra comunitatea Solnocului interior d'in causa denumirei sale la acelu postu, in care si-aduce cu deosebire aminte de antecesorulu seu Wolfgangu de Wéér cu cele mai caldurose simtieminte, si spresiuni de onore. Poporul comitatului acestui'a cu preferentia romanu, inca si-aduce aminte in tota diu'a, si pre totu minutulu de antecedorulu ilustratâi sale, ca de unu judecatoriu neinteresat, nepartialu, partinitoru si protectoru alu causerelor juste ale poporului, si suntemu si tare incredintati, câ sub in domnulu repausatulu, nu i-ar fi sucesu, nici dlu Berzenczei, nici altor'a de a esposesionâ pre curialisti, inca cu respingerea recuselor, si nici de ai pleca la subsercieri de contracte ingreunatorie in contra legilor sustatatorie, in câtua poporului pote in multe privintie va dice cu dreptulu, câ dreptatea inca cu Wolfgangu de Wéér d'imprenuta au murit, si aru fi murit de totu, daca guvernul reg. nu aru priveghia preste ea, eara repausatului, poporul are sê-i dica si mai tardu; fia-i tierin'a usiora!

Titul.

Sabiu, 28 iuliu c. n. 1868.

In diariulu „Telegrafulu Romanu“ esti in Nr. 53. a. c. o corespondintia data de dlu Dier, profesoriu la gimnasiulu de statu d'in Sabiu, carea atâtâ prin cuprinsulu ei celu vatematoriu pentru natiunea romana, câtua si prin impregiurarea aceea, câ s'a publicatu fâra obiectiunile necesarie, — indigneza inim'a subsercisoru si de securu si a ver cîrui romanu binesimtitoriu.

E de prisosu sê marturisim, câ anotarea, ce se fece d'in partea onoratei Redactiuni a „Telegrafulu Romanu“ la corespondint'a cestiunata, nice de câtua nu ne multiumi: ma ne vedem siliti, a o spune chiaru si verde in facia, câ cu

atare procedera nice de câtua nu fece destulu chiamareni si foie ce se numesc romana.

To rogâmu deci, dle Red., ca sê ai bunetatea a dà loc in diariulu dtale urmatorielor nostru reflesuni la corespondint'a amintita.

Mai antâi intrebâmu pre dlu Dier, câ cunosc ore da cuprinsulu asa numitelor marsiuri: alu „Jancului“ si al „Pandurului?“ Si daca lu-cunosce — ceea ce noi ince forte debitâmu — ce gasesc d'insulu de compatimutu in cuprinsul acestor'a? demustre dsa adoverulu assertiuncu sale si i-vom fi multumitoriu. E'r daca nu, atunci subserciu insu-si sensiti'a, ce o pronunciâmu, câ e unu calumniatoriu, fâra prezentare, si palpitate in caosulu intunecului, acatiandu-se, fâsă demonstrare intemeiata, de aceea ce nu precepe. De alta parte noi nu intielegem, in câtua si dlu Dier indreptatul a se fi cu literatur'a magiara, de ora-ce nu numai nu ne e cunoscute, câ literatur'a magiara ar avea a-i multiumi celu mai mic grauntiu de existinta dlu Dier, ci d'incontra suntemu convins, câ deca literatur'a magiara ar stă in gratia dsale, si ar perde tota insusfura do a insufla fala.

Noi iubim marsiul „Jancului“ si alu „Pandurului“ intocma ca si fratii magiari „Szózat“-ulu loru si suntemu inclinati a crede câ nice unu magiariu binesimtitoriu nu ne va rugasi pentru acs'ta. E'r dlu Dier prin desprentuirea sa obraznică de securu, câ nu numai nu a facutu fratilor magiace ne unu servit, ci totu-odata a demestrat, câ dsa ne demnu de misiunea ce a-aro: „de a cultivâ tenerimea monachese si scientifice“ — lucrandu in fapta in contr'a misiunii acestor-a. — Câci, ce incredere pote avea unu elevu in dle profesoriu Dier, care o chiamatu a reversă lumina, vediente câ d'insulu si-indestuleza maliti'a sub pocatulu intunecului amagindu pre Onorat'a redactiune a „Telegrafulu Romanu“ si a altoru diuarie la publicarii necalite.

Deci dar', dlo Dier, dta ai face mai bine, candu revandu-ti — totu in „Telegrafulu Romanu“ — pasagiul: „sesa atinge de domnulu de compatimire marsiul Jancului si alu Pandurului, etc.“ te-ai stringe pre langa chiamarea-ti de educatoriu alu tenerime, te-ai padu a semenâ intrige si ura nationala intr'ins'a, si ai demanda spre iubire reciproca, amicetia si respectare aderata umana, dupa cum pretinde spiritulu tempului, tienendu-de massim'a: „Ce tie nu-ti place, altui-a nu-i face.“

(Urmeaza 19 subscriptiuni.)

Sciri electrice.

London, 1 augustu. Cuventarea de trou amintesce de sucesulu resboiului abisinicu, de restituirea pacei in Irlanda, de legea de reforma, si promite desfintarea câtua de curendu a parlamentului

Copenhagen, 31 iuliu. Baronulu Stedingk denumitul representante alu Svedie la curtea de

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisiór'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posisiun	10 „ 24 „ 10 „ 51 „
„ Neuhäusel	1 „ 23 „ diu'a, 1 „ 54 „ nöptea
„ Pest'a	5 „ 19 „ d. m. 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	7 „ 54 „ 9 „ 14 „
„ Segedinu	12 „ 12 „ nöptea, 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisiór'a	3 „ 55 „ dem. 7 „ 47 „
„ Jasenova	8 „ 4 „ *)
„ Beserică-Alba	8 „ 40 „
Sosescu in Basiasiu	9 „ 10 „

*) De la Temisiór'a la Baziasiu comunica nnmai odata.

Baziasiu-Temisiór'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Basiasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beserică-Alba	6 „ 27 „
„ Jasenova	7 „ 6 „
„ Temisiór'a	10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem.
„ Segedinu	2 „ 26 „ nöptea, 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd	6 „ 35 „ dem. 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	9 „ 55 „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhäusel	1 „ 52 „ diu'a, 1 „ 8 „ nöpt.
„ Posisiun	4 „ 48 „ d. a. 4 „ 12 „ dem.
Cosesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ , „ 6 „ — „

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediasi, sosescu in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediasi. Cale de 19½ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

„ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.

„ Aradu la Sibiu (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosescu in Sibiu la 2 ore 15 minute nöptea. Cale are 34½ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

„ Sibiu la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosescu in Aradu la 1 ora 45 min. nöptea.

„ Temisiór'a la Sibiu pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosescu in Sibiu la 1 ora 30 min. dupa mediasi. Cale de 36½ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

„ Sibiu la Temisiór'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Temisiór'a la 7 ore 40 minute ser'a.

„ Temisiór'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambot'a la 6 ore demaneti'a, sosescu in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26½ mile, tiene 24 ore, costa 10 fl. 98 cr.

„ Orsiova la Temisiór'a pleca dominec'a-marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosescu in Temisiór'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatoria.

Jasenov'a-Oraviti'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	9 „ 12 „
„ Racasdia	10 „ 12 „
Sosescu in Oravita	la 10 „ 57 „

Oraviti'a-Jasenov'a.

De la Oravita	pleca la 4 ore — minute dupa mediasi.
„ Racasdia	4 „ 45 „
„ Jam	5 „ 38 „

Sosescu in Jasenov'a la 8 „ — „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	9 „ 47 „
„ Szolnoca	11 „ 2 „
Sosescu in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosescu in Püspök-Ladány*)	12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	8 „ 37 „
„ Vien'a	6 „ — „ demaneti'a.</td